

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра менеджменту та адміністрування

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова вченої ради
26.09.2022
протокол № 6, п. 9

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 26.09.2022 № 176

ДЕМОКРАТИЧНЕ ВРЯДУВАННЯ /

DEMOCRATIC GOVERNANCE

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«магістр» / «master»
Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування» / «Public administration»
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування» / «Public administration»
Освітня програма	«Публічне управління та адміністрування» / «Public administration»

Вінниця 2022

Розробник: Ніколіна Ірина, кандидат наук з державного управління, доцент

Гарант освітньої програми «Публічне управління та адміністрування» –
Ніколіна Ірина, кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри менеджменту та адміністрування

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування від 01 вересня 2022 р., протокол № 15; на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права від 20 вересня 2022 р., протокол № 06.

Рецензенти:

Наталя Махначова, кандидат економічних наук, доцент;

Галина Сегеда, голова Координаційної ради Мережі організацій громадянського суспільства «Місто змістів», м. Вінниця.

Редактор: Фатєєва Т.

Комп'ютерна верстка: Тимощук М.

Підп. до друку 05.10.2022. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,68.
Обл.-вид. арк. 1,51. Тираж 2. Зам. № 249.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета вивчення дисципліни: цілі та завдання навчальної дисципліни обумовлені метою освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» щодо підготовки висококваліфікованих фахівців, які здатні розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування з орієнтуванням на сталий розвиток територій, управління організаціями (установами) публічного сектору з урахуванням специфіки їх функціонування в умовах демократичного врядування, багаторівневого та сервісно-орієнтованого управління, цифрової глобалізації, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій. Таким чином **головною метою** вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системи знань з теорії, філософії, історії та методології демократичного врядування, здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної діяльності в контексті його розбудови.

Дисципліна «Демократичне врядування» покликана забезпечити здобувача вищої освіти

1) фундаментальними знаннями щодо

✓ теоретичних положень, методології публічного управління та демократичного врядування; історії світової і вітчизняної державно-управлінської думки про витоки та еволюцію організації публічної влади й управління;

✓ традицій демократичного врядування, належного врядування, практик кращого вітчизняного і зарубіжного досвіду організації публічної влади та розбудови належного врядування, європейської системи адміністративних цінностей і стандартів та їх значення для сьогодення.

✓ сутності соціальних, політичних і економічних подій, проблем і складних задач державної політики, а також впливів та ризиків зовнішнього (у тому числі глобалізації, цифрової трансформації) та внутрішнього середовища.

2) виробити вміння:

✓ забезпечувати науковий підхід до розроблення політики, проектів нормативних актів, програм соціально-економічного і культурного розвитку, інших управлінських рішень;

✓ оцінювати державну політику та публічне управління за результатами досягнутих змін у відповідних сферах суспільного життя і на основі інноваційних підходів, визначати стратегії удосконалення виконавчо-розпорядчої діяльності органів публічної влади, розробляти конкретні заходи щодо удосконалення технології державно-управлінської діяльності, організації надання публічних послуг, раціоналізації організаційно-функціональної структури органів влади та їх апаратів, державних установ і організацій;

✓ взаємодіяти з суб'єктами політичного процесу, залучати на засадах партнерства органи місцевого самоврядування, неурядові організації, бізнес-структури до вирішення ключових проблем соціально-економічного та культурного розвитку;

✓ надавати консультації органам державної влади і органам місцевого самоврядування щодо визначення раціональних шляхів та вибору дієвих механізмів реалізації державної політики на певному напрямі чи в межах відповідної території, здійснювати експертно-аналітичний супровід їх діяльності;

✓ застосовувати сучасний теоретико-методологічний інструментарій для аналізу комплексу проблем, що виникають у процесі проведення політичної, адміністративно-територіальної, інституційних реформ, розроблення і реалізації конкретних заходів щодо їх розв'язання:

✓ узагальнювати та упроваджувати вітчизняний і зарубіжний досвід, враховувати історичні уроки з метою прискорення процесу становлення в Україні системи демократичного врядування, її наближення до європейських стандартів.

3) розвинути пізнавальну активність та самостійність студентів, зацікавити здобувачів вищої освіти можливостями ефективної роботи щодо реалізації сервісно-орієнтованого публічного управління та адміністрування;

4) сформувати навички саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі.

Дисципліна «Демократичне врядування» належить до обов'язкових компонентів освітньої програми «Публічне управління та адміністрування», викладається на першому курсі у першому семестрі загальним обсягом 180 годин / 6 кредитів. Вивчення дисципліни включає лекційні, практичні заняття та самостійну роботу, що сприяє закріпленню необхідних теоретичних знань та допомагає набуттю практичних навичок і формуванню компетентностей необхідних у роботі за фахом.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Демократичне врядування» для освітньої програми «Публічне управління та адміністрування» є формування комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- загальні компетентності:

ЗК4. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

- спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК4. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК5. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

Результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Демократичне врядування» полягають:

РН1. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

РН2. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

РН8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

РН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

РН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки магістрів, є базою для вивчення наступних нормативних дисциплін.

Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач, які потребують розроблення, впровадження та експлуатації захищених інформаційних і комунікаційних систем.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Якщо здобувач вищої освіти повністю виконав програму дисципліни та набрав протягом семестру 75 і більше балів, то підсумкова оцінка може бути виставлена без опитування чи виконання екзаменаційного завдання на момент проведення екзамену.

У разі, якщо здобувач вищої освіти бажає поліпшити свою оцінку, або не набрав 75 балів, він складає екзамен з усієї програми навчальної дисципліни у вигляді письмового опитування знань згідно завдань встановленого зразка. Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Теми	Кількість годин				Форми контролю
	Всього	З них			
		лекції	практ	СРС	
Тема 1. Врядування як різновид соціального управління. Становлення демократичного врядування	12	2	2	8	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 2. Державна політика та врядування. Міжсекторальна взаємодія.	12	2	2	8	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 3. Наукові підходи, сучасні теорії управління суспільством і державою. Належне врядування: сервісна держава і місцеве самоврядування. Парламентаризм як підґрунтя політики народовладдя	13	2	2	9	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 4. Багаторівневе врядування: поняття, інституційні засади, основи взаємодії	13	2	2	9	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 5. Закономірності та принципи публічного управління. Цілі та функції публічного управління	13	2	2	9	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 6. Загальна характеристика системи публічного управління. Організаційно-функціональна структура публічного управління, принципи формування	13	2	2	9	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 7. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами. Механізми державного управління та їх роль у забезпеченні ефективності публічно-управлінського впливу	13	2	2	9	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 8. Публічно-управлінська діяльність: технології та стиль. Результативність і ефективність публічного управління	13	2	2	9	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 9. Публічне управління та регулювання окремих секторів економіки: загальні підходи	13	2	2	9	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 10. Реформування системи публічного управління в Україні	13	2	2	9	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 11. Демократичне врядування: розбудова на місцевому рівні. Порівняльний аналіз впровадження демократичного врядування на місцевому рівні в Україні	13	2	2	9	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 12. Розвиток демократичного врядування в умовах глобалізації	13	2	2	9	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 13. Європейський досвід демократичного врядування	13	2	2	9	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 14. Оптимізаційні напрями розвитку демократичного врядування в Україні в умовах глобалізації	13	2	2	9	Е, ІЗ, КТ
Разом за навчальний рік	180/6	28	28	124	
Підсумковий контроль					екзамен письмовий

Умовні позначення: Г – створення та захист інтерактивного глосарія, Е – есе, ПО – письмове опитування УО – усне опитування, ІЗ – індивідуальне завдання, КТ – комп'ютерне тестування.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни (теми програми)

Тема 1. Наукові підходи, сучасні теорії управління суспільством і державою. Врядування як різновид соціального управління. Становлення демократичного врядування

Управління як суспільний інститут. Поняття “соціальне управління”, “державне управління”, “публічне управління”, “публічне адміністрування”, “демократичне врядування”. “Публічна влада”: зміст категорії та особливості.

Галузь науки “Публічне управління та адміністрування” в сучасній Україні як науково-практичний тип знання, її функції і структура.

Теорія демократичного врядування: об’єкт, предмет і понятійно-категорійний апарат.

Світові тенденції еволюціонування держави як суб’єкта управління суспільними процесами.

Обумовленість державної політики та врядування вектором історичної еволюції, соціальною сутністю і формами держави.

Роль науки у вирішенні актуальних проблем реформування системи публічного управління.

Тема 2. Державна політика та врядування. Міжсекторальна взаємодія

Вироблення політики. Державна політика і демократичне врядування. Цикл вироблення політики – етапи формування і реалізації державної політики. Повноваження органів влади у формуванні і реалізації політики та участь громадськості.

Зміст державної політики. Політика як процес: затрати, результати, впливи і наслідки. Рішення щодо політики.

Лідерство і цінності у формуванні політики.

Результативність, ефективність і економічність політики. Прозорість і відкритість (публічність) процесу політики.

Взаємодія влади, бізнесу і громадянського суспільства у формуванні й реалізації політики. Ресурси, механізми й інструменти політики.

Тема 3. Наукові підходи, сучасні теорії управління суспільством і державою. Належне врядування: сервісна держава і місцеве самоврядування. Парламентаризм як підґрунтя політики народовладдя

Джерела виникнення та етапи становлення адміністративної науки. Камералістика. Стаття В. Вільсона "Вивчення адміністрації" (1887). Концепція раціональної бюрократії М. Вебера.

Світові наукові школи управління. Державно-управлінська проблематика в українській політичній і філософській думці. Основні теорії управління суспільством і державою: громадянське суспільство як суб’єкт публічного управління; публічне управління та публічна політика / влада / держава.

Сучасні теорії і концепції публічного управління: концепції New Public Management (NPM), Governance, New Public Governance (NPG), Neo-Weberian State (NWS), Democratic Governance.

Сучасні зарубіжні теорії і концепції публічного управління: особливості їх застосування у вітчизняній практиці державотворення.

Концепція демократичного врядування, її переосмислення з урахуванням визначених пріоритетів розвитку держави.

Належне врядування: сервісна держава і місцеве самоврядування. Парламентаризм як підґрунтя політики народовладдя.

Тема 4. Багаторівневе врядування: поняття, інституційні засади, основи взаємодії

Сутність багаторівневого врядування та багаторівневого управління, глобальне врядування, європейське врядування. Ідеальні типи багаторівневого управління. Рівні публічного управління: центральний, регіональний, місцевий. Інституційні засади багаторівневого управління.

Спрощення законодавства: секторальний підхід; використання експертного середовища; доступ громадськості. Основні фактори, що впливають на транспортування, імплементацію та правозастосування законодавства. Організаційна структура різних рівнів публічного управління та координація діяльності.

Тема 5. Закономірності та принципи публічного управління. Цілі та функції публічного управління

Поняття «закономірності», «принципи», «універсальні принципи» і «принципи публічного управління». Класифікація принципів публічного управління і особливості їх застосування. Принципи демократичного врядування. Практика врахування закономірностей і застосування принципів у процесі розбудови сучасної системи публічної влади і управління в Україні.

Визначення цілей в публічному управлінні. Ієрархія цілей в публічному управлінні та «дерево цілей».

Функції публічного управління: поняття і класифікація.

Тема 6. Загальна характеристика системи публічного управління. Організаційно-функціональна структура публічного управління, принципи формування

Системний підхід в публічному управлінні. Теорія систем О. Богданова. Рівні організації системи. Системно-синергетичний підхід.

Система публічного управління: сутність та складові. Соціальна система. Цілепокладання.

Суб'єкти та об'єкти публічного управління. Види організаційних зав'язків. Координація. Ієрархічні структури.

Організаційно-функціональна структура публічного управління. Принципи формування організаційно-функціональної структури публічного управління.

Тема 7. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами. Механізми державного управління та їх роль у забезпеченні ефективності публічно-управлінського впливу

Світові тенденції еволюціонування держави як суб'єкта управління суспільними процесами. Концепція спроможностей держави. Обумовленість публічного управління вектором історичної еволюції, соціальною сутністю і формами держави. Традиційна, раціональна і сервісна (маркетингова) моделі публічного управління.

Соціальний механізм публічного управління в демократичному суспільстві. Суспільні виклики і особливості регулюючого впливу держави на процеси соціально-економічного розвитку. Публічне управління в окремих секторах економіки та сферах життєдіяльності суспільства: загальні підходи.

Публічні послуги. Особливості публічного управління складовими публічної сфери в особливих умовах.

Державні механізми, механізми державного управління та механізми державного регулювання: співвідношення понять.

Механізм державного управління: структура і основні складові. Політичний та інституційний механізми державного управління: узгодження інтересів. Правовий, організаційний та економічний механізми забезпечення ефективності публічного управління

Тема 8. Публічно-управлінська діяльність: технології та стиль. Результативність і ефективність публічного управління

Публічно-управлінська діяльність і її основні форми. Процес публічного управління. Технологія публічно-управлінської діяльності. Адміністративний менеджмент. Результативність і ефективність публічного управління. Критерії і показники ефективності публічного управління. Методика і технологія оцінювання результативності та ефективності публічно -управлінської діяльності. Управління якістю в органах публічної влади: процесний підхід.

Типове й унікальне в публічному управлінні. Взаємозв'язок ідеології, технології і стилю в публічному управлінні.

Результативність і ефективність публічного управління.

Оцінювання результативності та ефективності публічного управління: критерії і показники.

Методика і технологія оцінювання результативності та ефективності публічно-управлінської діяльності.

Тема 9. Публічне управління та регулювання окремих секторів економіки: загальні підходи

1. Соціальний механізм публічного управління в демократичному суспільстві.
2. Суспільні виклики і особливості регулюючого впливу держави на процеси соціально-економічного розвитку.
3. Публічне управління в окремих секторах економіки та сферах життєдіяльності суспільства: загальні підходи.

Тема 10. Реформування системи публічного управління в Україні

Політико-адміністративний спадок незалежної Української держави. Розбудова системи публічного управління після проголошення незалежності (з 1991 р). Виклики і загрози, що постали перед Україною на сучасному етапі, їх сутність і природа.

Адміністративні реформи ХХ століття: причини, основні типи, напрями. Децентралізація державного управління як основний лейтмотив адміністративного реформування Європи.

Планування, методологічне та організаційне забезпечення реформування системи публічного управління. Критерії оптимальності реформування системи публічного управління в ключі становлення моделі багаторівневого управління.

Вимоги до компонентів моделі публічного управління в процесі імплементації ключових аспектів демократичного врядування.

Доктрина збалансованого розвитку.

Антикорупційна реформа: позитивні тенденції та невідкладні завдання.

Проблема спроможності вітчизняного інституту держави: обумовлюючі чинники і магістральні напрями розв'язання. Ефективне багаторівневе врядування як запорука сталого розвитку, економічного зростання та боротьби з бідністю.

Тема 11. Демократичне врядування: розбудова на місцевому рівні. Порівняльний аналіз впровадження демократичного врядування на місцевому рівні в Україні

Теоретичні та правові основи розбудови демократичного врядування на місцевому рівні.

Тенденції застосування демократичного врядування в Україні на місцевому рівні.

Діяльнісна компонента розбудови демократичного врядування на місцевому рівні. Цифрові інструменти локальної демократії.

Порівняльний аналіз впровадження демократичного врядування на місцевому рівні в Україні.

Тема 12. Розвиток демократичного врядування в умовах глобалізації

Ідеологічні засади глобального врядування. Глобальні інституції. Геополітичний та гео економічний вимір процесів глобалізації.

Первинні засади та ідеологічні концепції глобалізму. Гуманізаційний концепт глобального врядування. Механізми демократичного врядування в умовах глобалізації.

Глобальні цілі людства. Глобальні проблеми сучасності. Глобалізація та використання ресурсів.

Глобальні тренди світового розвитку.

Характеристика міграційних процесів в умовах глобалізації.

Розвиток тероризму в умовах глобалізації.

Тема 13. Європейський досвід демократичного врядування

Європейський адміністративний простір: концепції, принципи, основні характеристики.

Сутність «глобальної революції» в публічному управлінні і обумовлюючі її чинники.

Стратегія адміністративних реформ у країнах Східної Європи.

Етапи реалізації адміністративно-територіальної реформи у Чехії, Словаччині.

Тема 14. Оптимізаційні напрями реформування публічного управління в Україні в умовах глобалізації

«Глобальне» реформування публічного управління. Сучасні моделі реформування публічного управління: світовий досвід для України. Траєкторії відбору зарубіжного досвіду - дія перетворення моделей публічного управління.

Концепція об'єднаного врядування. Досвід європейської моделі об'єднаного урядування.

Роль і місце реформи публічного управління в руслі євроорієнтаційних перетворень Молдови.

Оптимізаційні напрями реформування публічного управління в Україні.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
1	2	3
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади демократичного врядування. Оволодіти категорійно-понятійним апаратом теорії публічного управління; загальними принципами, методами публічного управління та адміністрування. Опанувати знання щодо еволюціонування держави як суб'єкта управління суспільними процесами.</p>	<p>Тема 1. Публічне управління як різновид соціального управління. Категоріально-понятійний апарат і методологія науки публічного управління Лекція №1 <i>План лекції</i> 1. Теорія демократичного врядування: об'єкт, предмет і понятійно-категорійний апарат. 2. Світові тенденції еволюціонування держави як суб'єкта управління суспільними процесами. 3. Обумовленість державної політики та врядування вектором історичної еволюції, соціальною сутністю і формами держави.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 8, 9, 18, 19, 24, 26, 35. Інтернет-ресурси: 46, 49. Нормативно-правова: 68.</p>	2
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції. <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Галузь науки «Публічне управління та адміністрування» в сучасній Україні як науково-практичний тип знання, її функції і структура.</p>	8
	<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати реалізацію сервісно-орієнтованої публічної служби.</p>	<p>Практичне заняття №1 <i>Завдання до заняття</i> 1. Деталізувати основні категорії демократичного врядування та вказати їх характерні особливості. 2. Проаналізувати форми взаємодії влади, бізнесу і громадянського суспільства. 3. Охарактеризувати роль науки у вирішенні актуальних проблем реформування системи публічного управління.</p>
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади державної політики. Оволодіти принципами, методами формування політики. Опанувати знання щодо лідерства і цінностей у формуванні політики.</p>	<p>Тема 2. Державна політика та врядування. Міжсекторальна взаємодія Лекція №2 <i>План лекції</i> 1. Вироблення політики. Державна політика і демократичне врядування. Цикл вироблення політики – етапи формування і реалізації державної політики. 2. Повноваження органів влади у формуванні і реалізації політики та участь громадськості. 3. Взаємодія влади, бізнесу і громадянського суспільства у формуванні й реалізації політики.</p>	2

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати науково обґрунтований підхід щодо формування та реалізації політики.</p>	<p><i>Література</i> Основна: 1-6. Додаткова: 11, 16, 18, 22, 25, 27-29, 36. Інтернет-ресурси: 41-43, 45, 49-51. Нормативно-правова: 80.</p>	
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції. <i>Питання, яке виносить на СРС</i> 1. Зміст державної політики. 2. Лідерство і цінності у формуванні політики.</p>	8
	<p>Практичне заняття №2 <i>Завдання до заняття</i> 1. Деталізувати зміст державної політики, охарактеризувавши ресурси, механізми й її інструменти. 2. Проаналізувати прозорість і відкритість (публічність) процесу політики (обрати певний напрям). 3. Сформувати детермінанти лідерства у формуванні політики.</p>	2
<p>Розуміти та знати: основні підходи та сутність сучасних теорій управління суспільством і державою.</p>	<p>Тема 3. Наукові підходи, сучасні теорії управління суспільством і державою. Належне врядування: сервісна держава і місцеве самоврядування. Парламентаризм як підґрунтя політики народовладдя Лекція №3 <i>План лекції</i> 1. Джерела виникнення та етапи становлення адміністративної науки: світові наукові школи управління. 2. Державно-управлінська проблематика в українській політичній і філософській думці. 3. Сучасні теорії і концепції публічного управління, їх переосмислення з урахуванням визначених пріоритетів розвитку держави.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 9-15, 18, 24, 26, 30, 31, 35-37. Інтернет-ресурси: 46, 53. Нормативно-правова: 60, 80.</p>	2
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції. <i>Питання, яке виносить на СРС</i> 1. Гуманізаційний концепт публічного управління. 2. Сервісно-орієнтована держава. 3. Парламентаризм як підґрунтя політики народовладдя.</p>	9

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати становлення демократичного врядування.</p>	<p>Практичне заняття №3 <i>Завдання до заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Деталізувати сучасні теорії і концепції державного (публічного) управління. Дати порівняльну характеристику новому державному менеджменту та концепції політичних мереж. 2. Охарактеризувати витoki та детермінанти концепції належного врядування – сервісна держава і місцеве самоврядування. 3. Розкрити сутність концепції демократичного врядування і перспективи її впровадження. 4. Обґрунтувати явище парламентаризму як підґрунтя політики народовладдя. 	2
<p>Розуміти та знати: основні підходи та сутність багаторівневого врядування та багаторівневого управління. Опанувати знання щодо рівнів публічного управління.</p>	<p>Тема 4. Багаторівневе врядування: поняття, інституційні засади, основи взаємодії Лекція №4 <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність багаторівневого врядування та багаторівневого управління, глобальне врядування, європейське врядування. Ідеальні типи багаторівневого управління. 2. Інституційні засади багаторівневого врядування та багаторівневого управління 3. Рівні публічного управління: центральний, регіональний, місцевий. <p><i>Література</i> Основна: 1-6. Додаткова: 16, 20, 27-28, 33-34,38. Інтернет-ресурси: 47-48, 52-54. Нормативно-правова: 55-80.</p>	2
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати становлення багаторівневого врядування; застосовувати методи координації в умовах багаторівневого врядування.</p>	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції. <i>Питання, яке виносить на СРС</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційні та правові основи координації різних рівнів управління в Європейському Союзі. 2. Європейське врядування та Українські перспективи: виклики та загрози. <p>Практичне заняття №4 <i>Завдання до заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Систематизувати базові принципи для реформи європейського врядування. 2. Охарактеризувати інституційні засади багаторівневого врядування та багаторівневого управління в ЄС. 3. Визначити відмінності між механізмами взаємодії багаторівневого регіонального управління та багаторівневого регіонального врядування. 4. Охарактеризувати основні тенденції розвитку багаторівневого управління на регіональному рівні. 	9
		2

1	2	3
	5. Визначити умови для становлення багаторівневого регіонального врядування в Україні.	
<p>Розуміти та знати: сутність соціальних, політичних і економічних подій, проблем і складних задач публічної сфери, а також впливів та ризиків зовнішнього (у тому числі глобалізаційних процесів і забезпечення національної безпеки) та внутрішнього середовищ; основні закономірності та принципи публічного управління, особливості їх урахування в державно-управлінській практиці.</p> <p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати становлення демократичного врядування з дотриманням принципів публічного управління.</p>	<p>Тема 5. Закономірності та принципи публічного управління. Цілі та функції публічного управління Лекція №5 <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «закономірності», «принципи», «універсальні принципи» і «принципи публічного управління». 2. Класифікація принципів публічного управління і особливості їх застосування. Принципи демократичного врядування. 3. Визначення цілей в публічному управлінні, їх ієрархія та «дерево цілей». 4. Функції публічного управління: поняття і класифікація. <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 11 -13, 15, 18 19, 26, 31-32. Інтернет-ресурси: 39-51. Нормативно-правова: 52-78.</p> <p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції. <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Практика врахування закономірностей і застосування принципів у процесі розбудови сучасної системи публічної влади і управління в Україні.</p> <p>Практичне заняття №5 <i>Завдання до заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати основні закони управління. 2. Розкрити яким чином взаємопов'язані між собою закони, закономірності та принципи публічного управління? 3. Вказати відмінності між принципами здійснення управлінської діяльності та універсальними принципами управління. Охарактеризуйте етичні принципи демократичного врядування. 4. Охарактеризувати умови успішного досягнення цілей державного управління. 	<p>2</p> <p>9</p> <p>2</p>
<p>Розуміти та знати: організаційно-функціональну структуру публічного управління і принципи її формування.</p>	<p>Тема 6. Загальна характеристика системи публічного управління. Організаційно-функціональна структура публічного управління, принципи формування Лекція №6 <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Системний підхід в публічному управлінні. 	<p>2</p>

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; аналізувати місце і значення системно-синергетичного підходу в методологічному арсеналі науки державного управління; визначити основні фактори, що обумовлюють характер організаційно-функціональної структури державного управління</p>	<p>2. Система публічного управління: сутність та складові. 3. Суб'єкти та об'єкти публічного управління. 3. Організаційно-функціональна структура публічного управління і принципи її формування.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 11 -13, 15, 18 19, 26, 31-32. Інтернет-ресурси: 39-51. Нормативно-правова: 52-78.</p>	
	<p>Самостійна робота: опрацювання теоретичного матеріалу. <i>Питання, які виносяться на СРС</i> 1. Взаємозв'язки в системі публічного управління: роль та класифікація. 2. Функціональний підхід до розбудови системи органів виконавчої влади сучасної України</p>	9
	<p>Практичне заняття №6 <i>Завдання до заняття</i> 1. Обґрунтувати, які переваги забезпечує системний підхід в публічному управлінні. З'ясувати за якими ознаками систему публічного управління можна віднести до соціальних систем? 2. Визначити місце і значення системно-синергетичного підходу в методологічному арсеналі науки державного управління. 3. Охарактеризувати субординаційні, координаційні і реординаційні зв'язки між структурними елементами суб'єкта державного управління. 4. Визначити основні фактори, що обумовлюють характер організаційно-функціональної структури державного управління (вертикальні і горизонтальні залежності, форми зв'язків, ін.) 5. Проаналізувати і оцінити на конкретному прикладі (з власної практики або відомий Вам факт) застосування принципів у процесі структурних змін в системі органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування.</p>	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади публічного управління. Опанувати знання щодо еволюціонування держави як суб'єкта управління суспільними процесами.</p>	<p>Тема 7. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами. Механізми державного управління та їх роль у забезпеченні ефективності публічно-управлінського впливу Лекція № 7 <i>План лекції</i> 1. Світові тенденції еволюціонування держави як суб'єкта управління суспільними процесами. 2. Традиційна, раціональна і сервісна (маркетингова) моделі публічного управління. Публічні послуги. 3. Державні механізми, механізми державного управління та механізми державного регулювання: співвідношення понять.</p>	2

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати реалізацію сервісно-орієнтованої державної служби.</p>	<p>4. Механізм державного управління: структура і основні складові. Політичний та інституційний механізми державного управління: узгодження інтересів.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 11 -13, 15, 18 19, 26, 31-32. Інтернет-ресурси: 39-51. Нормативно-правова: 75-78.</p>	
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції</p> <p><i>Питання, яке виносить на СРС</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засади публічного управління у сфері економіки, соціальною та культурною сферами. 2. Правовий, організаційний та економічний механізми забезпечення ефективності публічного управління. 3. Організаційний механізм міжсекторального партнерства сучасної України. 	9
	<p>Практичне заняття №7</p> <p><i>Завдання до заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Окреслити, які важливі аспекти функціонування держави відображено в концепції спроможності держави? Визначити зміни, які відбувається у країнах з переходом до сервісної моделі управління. 2. Розкрити суть публічного управління у сфері економіки, соціальною та культурною сферами. 3. Розкрити сутність та співвідношення понять «апарат держави», «механізм держави», «механізм державного управління». 4. Означити основні відмінності між механізмами державного управління та механізмами державного регулювання. 5. Визначити роль політичного механізму державного управління у процесі вироблення та реалізації політики. Охарактеризувати інституційний механізм та навести приклади його застосування на сучасному етапі державотворення. 6. В чому основні особливості комплексного механізму державного управління. 	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади публічного управління. Опанувати знання щодо технології, стилю публічно-управлінської діяльності, результативності та ефективності.</p>	<p>Тема 8. Публічно-управлінська діяльність: технології та стиль</p> <p>Лекція №8</p> <p><i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Публічно-управлінська діяльність і її основні форми. Управлінський процес і технологія публічно-управлінської діяльності. 	2

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати реалізацію сервісно-орієнтованої державної служби в різних секторах економіки.</p>	<p>2. Взаємозв'язок ідеології, технології і стилю в публічному управлінні. 3. Результативність і ефективність публічного управління. Оцінювання результативності та ефективності публічного управління: критерії і показники. 4. Методика і технологія оцінювання результативності та ефективності публічно-управлінської діяльності</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 12, 23-25, 32. Інтернет-ресурси: 50, 51, 54. Нормативно-правова: 80.</p>	
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Технології антикризового управління. Взаємозв'язок ідеології, технології і стилю в публічному управлінні.</p>	9
	<p>Практичне заняття №8 <i>Завдання до заняття</i> 1. Охарактеризувати методи управлінської діяльності у сукупності з їх застосуванням. 2. Охарактеризувати стадії публічно-управлінської діяльності. 3. Класифікувати стилі державного управління. Визначити резерви і принципи раціоналізації стилю публічного управління. 4. Охарактеризувати підходи до визначення критеріїв та показників ефективності і результативності управлінської діяльності. 5. Визначити основні процеси, які лежать в основі системи оцінювання ефективності. Обґрунтувати шляхи удосконалення системи оцінювання результативності та ефективності публічного управління.</p>	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади публічного управління. Опанувати знання щодо еволюціонування держави як суб'єкта управління суспільними процесами.</p>	<p>Тема 9. Публічне управління та регулювання окремих секторів економіки: загальні підходи Лекція №9 <i>План лекції</i> 1. Соціальний механізм публічного управління в демократичному суспільстві. 2. Суспільні виклики і особливості регулюючого впливу держави на процеси соціально-економічного розвитку. 3. Публічне управління в окремих секторах економіки та сферах життєдіяльності суспільства: загальні підходи.</p>	2

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати реалізацію сервісно-орієнтованої державної служби в різних секторах економіки.</p>	<p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 8-32. Інтернет-ресурси: 41-51. Нормативно-правова: 60-70.</p>	
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Особливості публічного управління складовими публічної сфери у воєнних умовах та післявоєнної відбудови.</p>	9
	<p>Практичне заняття №9 <i>Завдання до заняття</i> 1. Розкрити суть соціального механізму публічного управління. 2. Визначте ступінь важливості його на сучасному етапі. Окреслити роль громадянського суспільства у зростанні ефективності публічного управління. 3. Узагальнити пріоритетні сфери державного регулювання та державної економічної політики. 4. Систематизувати суть публічного управління у сфері економіки, соціальною та культурною сферами.</p>	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади принципи, основні характеристики національної традиції врядування і її політико-правове оформлення.</p>	<p>Тема 10. Реформування системи публічного управління в Україні Лекція №10 <i>План лекції</i> 1. Планування, методологічне та організаційне забезпечення реформування системи публічного управління. 2. Критерії оптимальності реформування системи публічного управління в ключі становлення моделі багаторівневого управління. 3. Вимоги до компонентів моделі публічного управління в процесі імплементації ключових аспектів демократичного врядування. 4. Антикорупційна реформа: позитивні тенденції та невідкладні завдання.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 9, 11, 13-17, 20, 22, 24-38. Інтернет-ресурси: 45-51. Нормативно-правова: 60-64, 68-73, 78.</p>	2
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> 1. Адміністративні реформи ХХ століття: причини, основні типи, напрями. Децентралізація державного управління як основний лейтмотив адміністративного реформування Європи. 2. Перспективи європейського шляху розвитку.</p>	9

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; систематизувати практичні рекомендації подальшого успішного продовження реформування в основних сферах діяльності органів публічної влади.</p>	<p>Практичне заняття №10 <i>Завдання до заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Деталізувати та оцінити ефективність реформ, які здійснюються в системі державного управління та місцевого самоврядування. 2. Визначити нормативно-правові засади та інституції подолання корупції в державі. 3. Систематизувати практичні рекомендації подальшого успішного продовження реформування в основних сферах діяльності органів публічної влади. 	2
<p>Розуміти та знати: основи розбудови демократичного врядування на місцевому рівні.</p>	<p>Тема 11. Демократичне врядування: розбудова на місцевому рівні. Порівняльний аналіз впровадження демократичного врядування на місцевому рівні в Україні</p> <p>Лекція №11 <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні та правові основи розбудови демократичного врядування на місцевому рівні. 2. Тенденції застосування демократичного врядування в Україні на місцевому рівні. 3. Діяльнісна компонента розбудови демократичного врядування на місцевому рівні. 3. Порівняльний аналіз впровадження демократичного врядування на місцевому рівні в Україні. <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 17, 21. Інтернет-ресурси: 45, 47, 48, 50-54. Нормативно-правова: 66 69, 76, 78.</p>	2
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; систематизувати практичні рекомендації подальшого успішного продовження реформування в основних сферах діяльності органів публічної влади.</p>	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Цифрові інструменти локальної демократії.</p>	9
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; систематизувати практичні рекомендації подальшого успішного продовження реформування в основних сферах діяльності органів публічної влади.</p>	<p>Практичне заняття №11 <i>Завдання до заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити досвід використання мапи звернень, бюджету громадських ініціатив, онлайн-чатів онлайн-опитувань, онлайн-звернень, місцевих ініціатив обраним органом влади на місцевому рівні. Підготувати візуальну розповідь. 2. Охарактеризувати основні інструменти формування місцевої ідентичності та практики їх реалізації. 	2

1	2	3
<p>Розуміти та знати: основи глобального врядування, механізми демократичного врядування в умовах глобалізації.</p>	<p>Тема 12. Розвиток демократичного врядування в умовах глобалізації Лекція №11 <i>План лекції</i> 1. Ідеологічні засади глобального врядування. 2. Глобальні інституції. Геополітичний та гео економічний вимір процесів глобалізації. 3. Гуманізаційний концепт глобального врядування. 4. Механізми демократичного врядування в умовах глобалізації. 5. Глобальні тренди світового розвитку.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 9, 11, 13-17, 20, 22, 28-38. Інтернет-ресурси: 41-51. Нормативно-правова: 60-64, 68-73.</p>	2
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; систематизувати практичні рекомендації подальшого успішного продовження реформування в основних сферах діяльності органів публічної влади.</p>	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Характеристика міграційних процесів в умовах глобалізації.</p>	9
<p>Практичне заняття №11 <i>Завдання до заняття</i> 1. Вивчити первинні засади та ідеологічні концепції глобалізму. 2. Охарактеризувати глобальні цілі людства, дослідити глобальні проблеми сучасності. 3. Розвиток тероризму в умовах глобалізації.</p>	<p>Практичне заняття №11 <i>Завдання до заняття</i> 1. Вивчити первинні засади та ідеологічні концепції глобалізму. 2. Охарактеризувати глобальні цілі людства, дослідити глобальні проблеми сучасності. 3. Розвиток тероризму в умовах глобалізації.</p>	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади принципи, основні характеристики європейського простору багаторівневого врядування. Опанувати знання щодо сутності «глобальної революції» в публічному управлінні.</p>	<p>Тема 13. Європейський простір: досвід багаторівневого врядування Лекція №14 <i>План лекції</i> 1. Європейський адміністративний простір: концепції, принципи, основні характеристики. 2. Сутність «глобальної революції» в публічному управлінні і обумовлюючі її чинники. 3. Стратегія адміністративних реформ у країнах Східної Європи. <i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 10, 26, 32, 34, 37-40. Інтернет-ресурси: 44, 53. Нормативно-правова: 60, 72, 81.</p>	2
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Предмет дискусій у процесі трансформацій держав Європи.</p>	9

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати стійкість і динамізм системи публічного управління.</p>	<p>Практичне заняття №13 <i>Завдання до заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Узагальнити основні характеристики Європейського адміністративного простору. 2. Систематизувати традиції Європейського адміністративного простору. 3. Окреслити шляхи подолання існуючих глобальних проблем, запропонованих науковцями А. Кінгом та Б. Шнайдером. 4. Визначити головні ознаки та пріоритетні напрями реформування системи державного управління у роботі «Всесвітня революція в державному управлінні» Дональда Кеттла. 	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади принципи, основні характеристики світових моделей реформування публічного управління.</p>	<p>Тема 14. Оптимізаційні напрями реформування публічного управління в Україні в умовах глобалізації Лекція №14 <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Глобальне» реформування публічного управління. 2. Сучасні моделі реформування публічного управління: світовий досвід для України. 3. Траєкторії відбору зарубіжного досвіду. Перетворення моделей публічного управління. 4. Концепція об'єднаного врядування. <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 32, 40. Інтернет-ресурси: 41-51. Нормативно-правова: 60, 80, 81.</p>	2
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; систематизувати переваги демократичного врядування для збалансованого розвитку.</p>	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Роль і місце реформи публічного управління в руслі євроорієнтаційних перетворень Молдови.</p> <p>Практичне заняття №14 <i>Завдання до заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Окреслити суть основних особливостей реформування систем публічного управління країн світу у кін. ХХ-на поч ХХІ ст? 2. Узагальнити особливості реформування країн пострадянського простору. 3. Визначити наслідки угод між Україною і ЄС в сучасних умовах. 4. Систематизувати переваги демократичного врядування для збалансованого розвитку, економічного зростання та боротьби з бідністю в процесі децентралізації. 	9
<p>Всього за навчальний рік</p>		2
<p>Всього за навчальний рік</p>		180

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Бакуменко В. Д., Бондар І. С., Горник В. Г., Шпачук В. В. *Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2019. 254 с.*
2. Бакуменко В. Д., Надолішній П. І., Іжа М. М., Арабаджи Г.І. *Державне управління: основи теорії, історія і практика : навч. посібник / за заг. ред. П. І. Надолішнього, В. Д. Бакуменка. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. 394 с.*
3. Лазор О. Д., Лазор О. Я., Юник І. Г. *Основи публічного управління та адміністрування : навч.-метод. посіб. 2-ге вид. Київ : Ліра-К, 2019. 268 с.*
4. Малиновський В. Я. *Публічна служба в Україні : підручник. Київ : Кондор, 2018. 312 с.*
5. *Методологія публічного управління навч. посіб./ уклад. І. В. Шпекторенко. Дніпро: ДРІЦУ НАДУ, 2018. 120 с.*
6. Приходченко Л., Лесик О., Панченко Г. *Публічне управління. Багаторівневе врядування: теорія, методологія та практика : навчальний посібник Л: За заг. ред. Л. Приходченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2019. 518 с.*
7. Nikolina I.I. *Democratic governance: local development. Humanization concept of public administration: theoretical and methodological fundamentals : Scientific monograph. Riga. LaPra : «Baltija Publishing». 2022. 248 p. Pp. 157-194. <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/211>*

Додаткові

8. Бакуменко В., Красноруцький О., Цедік М. *Формування системи базових знань у галузі публічного управління та адміністрування. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. 2019. № 1. С. 5–11.*
9. Балабаєва З. Вудро Вілсон про витоки та причини виникнення теорії публічного адміністрування. *Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ОРІДУ. Одеса, 2010. Вип. 4 (44). С. 6 –11.*
10. Балабаєва З. Європейський досвід розробки та впровадження в практику принципів демократичного врядування. *Теоретичні та прикладні питання державотворення : електр. наук. фах. вид-ня. Вип. 3. 2008. С. 92–106.*
11. Бурмістрова В. *Формування концептуальної моделі публічного адміністрування в системі державно-церковних відносин в Україні. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. 2019. № 1. С. 109–117.*
12. Гук А. *Бенчмаркінг доброго врядування: практичний посібник. 2018. С.11. URL: http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/Book_BenchmarkingDV-2_148x210_web.pdf*
13. Гурковський В. І. *Демократичне врядування в умовах глобалізації. Державно-управлінські студії. № 2, 2017. URL: <http://studio.ipk.edu.ua/demokratychnoho-vryaduvannya-v-umovakh-globalizatsiyi/>*

14. Демократичне врядування. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/democratic-governance>.
15. Джинчарадзе Н. Розвиток «доброго врядування» у публічному управлінні та місцевому самоврядуванні. *Матеріали доповідей круглого столу «Проблематика процесу децентралізації надання послуг в об'єднаних територіальних громадах»*. 2018. С. 12-18. URL: <https://ipk.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/materialy1.pdf> (дата звернення: 21.12.2021 р.).
16. Зеленков А. В. Управління органами державної влади та місцевого самоврядування з використанням стандартів якості та організаційних моделей. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № Вип. 23. С. 73–81. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/17.pdf>.
17. Ігнат О., Маматова Т. Сучасний стан та перспективи розвитку управлінського інструментарію підтримки співробітництва територіальних громад в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2019. № 5. С. 12–21.
18. Козлов К. І. Політична модернізація: імплементація принципів Good governance. *Теорія та практика публічного управління*. 2010. Вип.4. С. 135-140 URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Trpdu_2010_4_22 (дата звернення: 21.12.2021 р.).
19. Крикун О. О., Нескородєв С. М. Публічне управління та адміністрування в умовах соціально-орієнтованої економіки. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 27. С.47–52. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/27_2019_ukr/10.pdf.
20. Лощина Л. В., Ковтун Г. І. Теоретичні аспекти публічного адміністрування в контексті українських реформ. *Економіка & держава*. 2018. № 12. С. 99–104.
21. *Місцевий розвиток за участі громади : монографія. Т.4 : Регіональні аспекти та сталий розвиток міст / за заг. ред. Г. І. Мелеганч, Ю. М. Петрушенко. Електронні дані. Київ : ВАІТЕ, 2016. URL: http://10.0.2.150/docs//Pidruchnyky/Mistsevyi_rozvytok_za_uchasti_hromady_T.4.pdf*.
22. Ніколіна І.І., Герасимюк К.Х.. Децентралізаційні трансформації механізмів управління муніципальною медициною. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. № 28. С. 90-93.
23. Ніколіна І.І.. Модель інтегральної оцінки цифрового врядування на місцевому рівні. *Ефективність державного управління : зб. наук. пр.* Вип. 4(65): у 2 ч. Ч. 1 /за заг.ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2020. С. 155-166.
24. Ніколіна І.І.. Трансформація публічного управління в Україні в умовах децентралізації. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: збірник наукових праць VII Міжнародної наук.-практ. конференції* (м. Вінниця, 05-07 черв. 2019 р.). Вінниця. 2019. Ч.1. С. 279-290.

25. Оновлена методологія рейтингування прозорості: як оцінюватимуться міста у 2021? URL: <https://ti-ukraine.org/research/onovlena-metod2021/>
26. Петрак О. Еволюція моделі державного управління: від класичних бюрократій до врядування майбутнього. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2019. № 2. С. 92–106.
27. Приходченко Л. Л. Досвід проведення адміністративних реформ у пострадянських країнах: уроки для України. *Публічне управління: теорія та практика : збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління*. Х. : Вид-во «ДокНаукДержУпр», 2011. № 2. С. 4 – 10.
28. Сак Ю. Проблеми реалізації політико-адміністративного реформування системи публічного управління. *Аспекти публічного управління*. 2019. № 5. С. 22–30.
29. Сокольська Т. В., Поліщук С. П. Роль публічного управління у розвитку транскордонного співробітництва. *Аспекти публічного управління*. 2018. № 5. С. 24–32.
30. Терешкевич Г. Удосконалення доброго врядування на цінностях і засадах біоетики в контексті публічного управління. *Збірник наукових праць НАДУ*. Вип. 1 2019 С. 99-105. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:RG8bLoPv11oJ:zbirnyk-nadu.academy.gov.ua/article/view/181971/181861+&cd=5&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>
31. Ткаля О. В. Розуміння належного врядування за сучасних умов. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. Том 31 (70) № 2 2020 С. 125-130 URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/part_2/2_2020.pdf#page=133
32. Презентовано комплексну оцінку системи держуправління України та її відповідності принципам державного управління ЄС. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/prezentovano-kompleksnu-ocinku-sistemi-derzhupravlinnya-ukrayini-ta-yiyi-vidpovidnosti-principam-derzhavnogo-upravlinnya-yes>
33. Федірко О. А., Федірко Н. В. Напрями та інструменти реформування систем публічного адміністрування в ЄС. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 12. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/12_2019/3.pdf.
34. Шаров Ю, Чикаренко І. Європейські стандарти публічного управління: проєкція на муніципальний рівень. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_01\(4\)/10syppmr.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_01(4)/10syppmr.pdf)
35. Шаульська Г М. Сучасні західні управлінські моделі. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018 №3 С.111-116. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nzizvru 2018 3 18

36. Шрьодер Петер. Нове публічне адміністрування або як досягнута ефективного урядування. Матеріали до семінару (Peter Schroeder. New Public Management, Wilhelmstr.26, 53721 Siegburg), К. 2008. 57 с.
37. Якобчук Н. С. Європейські принципи належного врядування та перспективи впровадження в Україні. *Збірник тез ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні»*. 2020 с. 118-122 URL: [http://old.univer.km.ua/doc/zbirniki/Stanovlennya_ta_rozvitok_mistseвого_samovryaduvannya_v_Ukraini_\(zbirnik_tez\)_07.12.2020.pdf#page=119](http://old.univer.km.ua/doc/zbirniki/Stanovlennya_ta_rozvitok_mistseвого_samovryaduvannya_v_Ukraini_(zbirnik_tez)_07.12.2020.pdf#page=119).
38. European Governance. A WhitePaper. Brussels: Commission of the European Communities, 2001. 35 p.
39. Human development report 2021-22. URL : <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2021-22>
40. Strategy on innovation and good governance at local level. URL : https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d47c5

Інтернет-джерела

41. Верховна Рада України. URL: <http://portal.rada.gov.ua>
42. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
43. Президент України. URL: <http://www.president.gov.ua>
44. Вступ до ЄС. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/tags/eu-ukraine/>
45. Громадянське суспільство і влада: інтерактивна інформаційно-аналітична система. URL: <http://civic.kmu.gov.ua>
46. Навчальний дистанційний курс «Належне врядування». URL : <https://e-learning.in.ua/storage/111/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0-%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D1%83.pdf>
47. Платформа електронної демократії EDEM. URL: <https://e-dem.ua>.
48. Портал спроможності громад. URL: <https://tdukr.maps.arcgis.com>.
49. Паспорт реформи державного управління. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reforms/270821-rdu-passport-ukr.pdf>
50. Рейтинг підзвітності. URL: <https://transparentcities.in.ua/accountability-rating>.
51. Рейтинг прозорості. URL: <https://transparentcities.in.ua/compare-cities/79,226,396>.
52. Територіальні громади: перелік та основні дані. URL: <https://decentralization.gov.ua/newgromada>.
53. Центр експертизи доброго врядування. URL: <https://www.coe.int/en/web/good-governance/centre-of-expertise>
54. Шосте всеукраїнське муніципальне опитування. URL: https://ratinggroup.ua/research/regions/shestoy_vseukrainskiy_municipalnyy_o_pros.html

Офіційні документи

55. Акт проголошення незалежності України : прийнятий Верховною Радою України 24 серп. 1991 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 1991. № 38.
56. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=8&nreg=2456-17>.
57. Всесвітня декларація про місцеве самоврядування. *Місьцеве самоврядування*. 1997. №1 2 (3). С. 95–97.
58. Декларація прав національностей України: закон Української РСР від 1 листопада 1991 року № 1771-XII. *Закони України*. Т. 2. С. 231–232.
59. Декларація про державний суверенітет України. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1990. № 31. С. 429.
60. Європейська Хартія про місцеве самоврядування. *Місьцеве самоврядування*. 1997. №1 2 (3). С. 90–94.
61. Конституційний Договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади, місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України. *Урядовий кур'єр*. 1995. №86. С. 5–6.
62. Концепція адміністративної реформи в Україні. *Державна комісія з проведення в Україні адміністративної реформи*. К., 1998. 61 с.
63. Про державно-приватне партнерство: закон України від 1 липня 2010 року № 2404-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2404-17>.
64. Про державну службу: закон України від 10.12.2015 № 889-VIII №4050-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4050-17#Text>
65. Про державну службу»: закон України від 16 грудня 1993 року № 3723 – XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=3723-12>.
66. Про добровільне об'єднання територіальних громад: закон України від 05.02.2015 №157- VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
67. Про доступ до публічної інформації: закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2939-17>.
68. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>
69. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>.
70. Про місцеві державні адміністрації: закон України від 9 квітня 1999 року №586 – XIV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=586-14>.
71. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: закон України від 21.12.2010 № 2818-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2818-17>
72. Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин: закон України від 15 травня 2003 року № 802-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=802-15>.
73. Про соціальний діалог в Україні: закон України від 23 грудня 2010 року № 2862-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2862-17>.
74. Про стимулювання розвитку регіонів: закон України від 8 вересня 2005 року № 2850-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2850-15>.

75. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: указ Президента України №5/2015 від 12 січня 2015 р. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html?PrintVersion>
76. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80/conv>
77. Про текст Конституції України в редакції 28 червня 1996 року, із змінами і доповненнями, внесеними законами України від 8 грудня 2004 року № 2222-IV, від 1 лютого 2011 року № 2952-VI, від 19 вересня 2013 року № 586-VII: постанова Верховної Ради України від 22.02.2014 № 750-VII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/750-18>
78. Про формування місцевих органів влади і самоврядування: закон України від 3 лютого 1994 року №3917-XII. *Законодальний збірник України*. Т.7. К., 1997. С. 116–117 (в редакції Закону України від 28 червня 1994 року №64/94).
79. Про центральні органи виконавчої влади: закон України від 17 березня 2011 року N 3166-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17/print1329908792134739>
80. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80?find=1&text=%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%B6%D0%BD%D0%B5+%D0%B2%D1%80%D1%8F%D0%B4%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F#n9>
81. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011/paran2820#n2820